

หลักการวิเคราะห์รายการค้า

Level 1: จุดเริ่มต้นของวงจรบัญชี

START

รายวิชา การบัญชีเบื้องต้น (20200-1002)
ผู้สอน : ครูอรุณี จันทอง (ครูกิ๊กโก๋)

การวิเคราะห์รายการค้า คืออะไร?

การพิจารณารายการที่เกิดขึ้นในกิจการ
ว่ามีผลกระทบต่อ สินทรัพย์ หนี้สิน
และส่วนของผู้เจ้าของ อย่างไร
(เพิ่มขึ้นหรือลดลง)

! จุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุด!

การวิเคราะห์รายการค้าเป็นขั้นแรกของการจัดทำบัญชี
หากวิเคราะห์ผิด จะทำให้การบันทึกบัญชีในสมุดรายวัน
สมุดแยกประเภท และงบการเงินในขั้นตอนต่อไป
ผิดพลาดทั้งหมด

บันทึกบัญชี (Record)

เหตุการณ์ที่ทำให้สถานะทางการเงิน
(สินทรัพย์ หนี้สิน ทุน) เปลี่ยนแปลง

จ่าย
ค่าเช่าร้าน

ซื้อ
คอมพิวเตอร์

รับชำระหนี้

ไม่บันทึกบัญชี (Don't Record)

เหตุการณ์ที่ไม่มีผลกระทบเป็นตัวเงิน

ประชุม
พนักงาน

สาริดสินค้า

จัดตู้โชว์ใหม่

สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ

สินทรัพย์

หนี้สิน

ส่วนของผู้
ถือหุ้น

กฎเหล็กของเกม: สมการบัญชี (The Golden Rule)

ไม่ว่ารายการค้าจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
เมื่อวิเคราะห์เสร็จแล้ว สมการบัญชีจะต้องเป็นจริง (สมดุล) เสมอ!

ตัวละครทั้ง 5: หมวดบัญชี

นิ้ว 5 นิ้ว จำให้ดี
มีหมวดบัญชี
อยู่ 5 หมวด

1. สินทรัพย์

2. หนี้สิน

3. ส่วนของเจ้าของ

4. รายได้

5. ค่าใช้จ่าย

ความลับของหมวด 4 และ 5

กฎการเคลื่อนที่: หลักการบัญชีคู่

Double-Entry Accounting

การวิเคราะห์รายการค้าแต่ละรายการ
จะต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
อย่างน้อย 2 บัญชี เสมอ

ทุกการกระทำ (Action) จะมีผลกระทบตามมาเป็นคู่ (Reaction)
เพื่อรักษาสมดุลของตาชั่งทองคำ!

ตารางสูตรลับ: ทิศทางการเปลี่ยนแปลง (Cheat Sheet)

กรณีที่ 1: สินทรัพย์ ↑ = หนี้สิน ↑ (เช่น ซื้อทองเป็นเงินเชื่อ)

กรณีที่ 2: สินทรัพย์ ↑ = ส่วนของเจ้าของ ↑ (เช่น นำเงินมาลงทุน, ระบายได้)

กรณีที่ 3: สินทรัพย์ ↓ = หนี้สิน ↓ (เช่น จ่ายชำระหนี้)

กรณีที่ 4: สินทรัพย์ ↓ = ส่วนของเจ้าของ ↓ (เช่น จ่ายค่าใช้จ่าย, ถอนใช้ส่วนตัว)

กรณีที่ 5: สินทรัพย์ ↑ = สินทรัพย์ ↓ (นำหนักย้ายฝั่ง แต่รวมเท่าเดิม เช่น ฝากเงินธนาคาร)

Practice Level 1: การลงทุน (The Investment)

[รายการค้า]

เจ้าของกิจการนำเงินสดมาลงทุน 200,000 บาท

[การวิเคราะห์]

- สินทรัพย์ (เงินสด) เพิ่มขึ้น +200,000
- ส่วนของเจ้าของ (ทุน) เพิ่มขึ้น +200,000

[Check] สินทรัพย์ (200K) = หนี้สิน (0) + ส่วนของเจ้าของ (200K) → สมการเป็นจริง!

Practice Level 2: ซื้อเงินเชื่อ (Buying on Credit)

[รายการค้า]

ซื้ออุปกรณ์สำนักงานเป็นเงินเชื่อ 6,000 บาท

[การวิเคราะห์]

● สินทรัพย์ (อุปกรณ์) เพิ่มขึ้น +6,000

● หนี้สิน (เจ้าหนี้) เพิ่มขึ้น +6,000

[Check] สินทรัพย์ (+6K) = หนี้สิน (+6K) + ส่วนของเจ้าของ (0) → สมการสมดุล!

Practice Level 3:

จ่ายค่าใช้จ่าย (Paying Expenses)

[รายการค้า]

จ่ายค่าเช่าร้านเป็นเงินสด 3,000 บาท

[การวิเคราะห์]

↓ สินทรัพย์ (เงินสด) ลดลง -3,000

↓ ส่วนของเจ้าของ (ค่าใช้จ่าย) ลดลง -3,000

[Check] สินทรัพย์ (-3K) = หนี้สิน (0) + ส่วนของเจ้าของ (-3K) → สมดุลเดป๊ะ!

Practice Level 4:

สลับร่างสินทรัพย์ (The Asset Swap)

[รายการค้า]

นำเงินสดไปฝากธนาคาร 10,000 บาท

[การวิเคราะห์]

● สินทรัพย์ (เงินฝากธนาคาร) เพิ่มขึ้น +10,000

↓ สินทรัพย์ (เงินสด) ลดลง -10,000

[Check] หนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของ ไม่เปลี่ยนแปลง → นำหนักเท่าเดิม สมการสมดุล!

Level Complete!

สรุปขั้นตอนการวิเคราะห์

- [Step 1] 🔍 **คัดกรอง:** เป็นรายการค้าที่ต้องบันทึกหรือไม่?
- [Step 2] 🖐️ **จัดหมวด:** กระทบหมวดใดใน 5 หมวดบัญชี?
- [Step 3] ⬆️⬆️ **วิเคราะห์ผล:** ทำให้หมวดนั้น **เพิ่มขึ้น (+)** หรือ **ลดลง (-)**?
- [Step 4] ⚖️ **เช็คสมดุล:** สินทรัพย์ = หนี้สิน + ทุน จริงเสมอหรือไม่?

คุณพร้อมแล้วที่จะเข้าสู่ด่านต่อไป: การบันทึกสมุดรายวันทั่วไป!